

Altı Altı Etkinliği – 6 Şapka Düşünme Tekniği Temelli – Yeni Müfredat

1. Etkinliğin Amacı ve Kazandıracağı Beceriler

Bu etkinlik, 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında 6 Şapka Düşünme Tekniği kullanılarak öğrencilerin **eleştirel düşünme, problem çözme, empati kurma, iş birliği yapma ve analitik düşünme** becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Öğrenciler, farklı bakış açıları geliştirerek sosyal olaylara daha bilinçli ve çözüm odaklı yaklaşmayı öğreneceklerdir.

2. Etkinliğin Uygulanışı

1. Sınıf 6 gruba ayrılır ve her gruba bir renkli şapka verilir.
2. Öğrenme alanına uygun senaryo okunur.
3. Her grup, şapkalarının temsil ettiği bakış açısından yola çıkarak senaryoyu analiz eder ve görüşlerini belirtir.
4. Mavi şapka grubu tartışmayı yönetir, fikirleri kaydeder ve sonuca ulaştırır.

3. 6 Şapka Düşünme Tekniği Renkleri ve Görevleri

- **Beyaz Şapka (Bilgi ve Gerçekler):** Elinizdeki verileri inceler ve olayı yalnızca gerçek bilgilerle değerlendirirsiniz. “Bu konuda elimizde hangi bilgiler var? Ne tür veriler toplanabilir?” gibi sorular sorarsınız.
- **Kırmızı Şapka (Duygular ve Hisler):** Konuya tamamen duygusal açıdan yaklaşırsınız. “Bu olay insanları nasıl etkiliyor? Hislerimiz kararlarımızı nasıl yönlendirir?” gibi sorular sorarak empati kurmaya çalışırsınız.
- **Siyah Şapka (Olumsuzluklar ve Riskler):** Olayın kötü taraflarını, olası tehlikeleri ve zararlarını değerlendirirsiniz. “Bu durumda neler ters gidebilir? Riskler nelerdir?” gibi eleştirel sorular sorarsınız.
- **Sarı Şapka (Olumlu Yönler ve Fırsatlar):** Olayın iyi yanlarına odaklanarak, olumlu yönleri ve fırsatları ortaya çıkarmaya çalışırsınız. “Bu olayın faydaları nelerdir? Nasıl daha iyi bir sonuç alabiliriz?” gibi sorular sorarsınız.
- **Yeşil Şapka (Yaratıcı Çözümler):** Yenilikçi ve farklı bakış açıları geliştirerek çözüm yolları üretirsiniz. “Bu sorunu çözmek için farklı bir yol var mı? Daha yaratıcı bir çözüm ne olabilir?” gibi sorularla fikirler üretirsiniz.
- **Mavi Şapka (Süreç Yönetimi ve Sonuçlandırma):** Tartışmayı yönlendirir, fikirleri toparlar ve mantıklı bir sonuca ulaştırırsınız. “Bu bilgileri nasıl düzenleriz? Sonuç olarak hangi fikirleri kabul ediyoruz?” gibi sorular sorarak süreci yönetirsiniz.

***Not:** Etkinlik sonunda gruplar şapkaları değiştirebilir ve etkinlik tekrar edilebilir. Bu uygulama öğrencilerde lateral düşünme becerisinin gelişmesine katkı sağlayacaktır.*

4. Malzeme Listesi

- 6 farklı renkte kağıt şapka veya renkli kartlar
  - Senaryoları içeren etkinlik kağıtları
  - Tahta ve kalemler (fikirleri kaydetmek için)
  - Zamanlayıcı (Her gruba süre vermek için)
-

5. Öğrenme Alanlarına Göre Senaryolar ve 6 Şapka Düşünme Soruları

---

1. Birlikte Yaşamak

Senaryo 1: Yeni Öğrenci

(SB.5.1.1 – Bireylerin farklı özelliklere sahip olduğunu ve bunun toplum için bir zenginlik olduğunu kavrar.)

Durum:

Elif, ailesinin işi nedeniyle başka bir şehre taşınmak zorunda kalır. Yeni okuluna başladığında herkesin ona biraz mesafeli davrandığını fark eder. Ders aralarında arkadaş edinmekte zorlanır. Ancak bir gün öğretmen, "Herkesin kendini tanıtacağı bir etkinlik yapalım" der. Bu etkinlik sayesinde Elif, sınıf arkadaşlarını tanımaya başlar.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Yeni bir ortama giren biri için neler yapmak gerekir? Farklı kültürlerden gelen bireylerle nasıl daha iyi iletişim kurabiliriz?

Senaryo 2: Kurallar Olmasa?

(SB.5.1.2 – Kuralların birey ve toplum için önemini açıklar.)

Durum:

Öğretmen sınıfta bir deney yapmaya karar verir. Gün boyunca öğrencilerden hiçbir kurala uymamalarını ister. İlk başta herkes mutlu görünse de, zamanla ders dinleyemeyenler, sırada oturamayanlar ve birbirini rahatsız edenler çoğalır. Günün sonunda öğretmen, "Bugün zorlandığımız anlar oldu mu?" sorusuyla sınıfı düşünmeye teşvik eder.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Kurallar olmasaydı günlük hayat nasıl olurdu? Kurallar neden sadece ceza için değil, düzen için gereklidir?

---

2. Evimizi Dünya

Senaryo 1: Kaybolan Akarsu

(SB.5.2.1 – Yaşadığı çevrenin coğrafi özelliklerini tanır.)

Durum:

Mehmet, her yaz ailesiyle köydeki nehir kenarında vakit geçirirdi. Ancak bu yıl gittiklerinde nehrin kurumuş olduğunu fark etti. Babası, "Eskiden buralar hep su doluydu" dedi. Mehmet, sınıfta arkadaşlarına "Nehrin kurumasına ne sebep olmuş olabilir?" sorusunu yöneltti.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Çevremizdeki doğal değişimler yaşamımızı nasıl etkiliyor? Nehirlerin kurumasını engellemek için ne gibi önlemler alınabilir?

Senaryo 2: İklim ve Yaşam

(SB.5.2.2 – İklimin insan yaşamına etkisini açıklar.)

Durum:

Zeynep, yaz tatilinde ailesiyle farklı bir bölgeye gider. O bölgedeki insanların farklı kıyafetler giydiğini, farklı yemekler yediğini fark eder. Bunun üzerine öğretmeniyle birlikte iklimin insan yaşamı üzerindeki etkilerini tartışmaya karar verir.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

İklim koşulları insanların günlük hayatını ve ekonomik faaliyetlerini nasıl etkiler?

---

3. Ortak Mirasımız

Senaryo 1: Tarihi Eserlerimizi Koruyalım

(SB.5.3.1 – Yaşadığı ildeki ortak miras öğelerini tanır, korunmasının önemini fark eder.)

Durum:

Zeynep, ailesiyle bir müzeyi ziyaret ettiğinde bazı tarihi eserlerin tahrip edildiğini fark eder. Müze görevlisi ona "Bu eserler geçmişimizin birer parçasıdır" der ve eserleri korumak için neler yapılması gerektiğini anlatır.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Tarihi eserleri korumazsak gelecekte ne olur? Kültürel mirasın korunması için neler yapabiliriz?

Senaryo 2: Anadolu'da İlk Yaşam İzleri

(SB.5.3.2 – Anadolu'da ilk yerleşimleri kuran toplumların sosyal hayatlarına yönelik bakış açısı geliştirebilme)

Durum:

Ahmet, "Çatalhöyük" ile ilgili bir belgesel izler ve orada insanların nasıl yaşadığını merak eder. Evlerin bitişik nizam olması, duvar resimleri gibi detaylar onu şaşırtır. Sınıfta "Acaba o dönemde yaşasaydık hayatımız nasıl olurdu?" diye sorar.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

İlk yerleşim yerlerinde sosyal hayat nasıldı? Günümüzle benzer veya farklı yönleri neler olabilir?

Senaryo 3: Mezopotamya ile Anadolu'nun Ortak Mirası

(SB.5.3.3 – Mezopotamya ve Anadolu medeniyetlerinin ortak mirasa katkılarını karşılaştırabilme)

Durum:

Mert, "Sümerler yazıyı buldu, Hititler hukuk sistemini geliştirdi" bilgilerini öğrenince "Bu medeniyetler birbirini nasıl etkilemiş olabilir?" diye düşünmeye başlar. Öğretmeni, Mezopotamya ve Anadolu'daki medeniyetlerin ortak mirasa katkılarını tartışmaya açar.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Mezopotamya ve Anadolu medeniyetlerinin ortak mirasa katkıları nelerdir? Bu katkıların benzerlik ve farklılıkları neler olabilir?

4. Yaşayan Demokrasimiz

Senaryo 1: Oy Vermek mi, Boş Vermek mi?

(SB.5.4.1 – Demokrasi ve cumhuriyet kavramları arasındaki ilişkiyi çözümleyebilme)

Durum:

Sınıfta başkanlık seçimi yapılacaktır. Bazı öğrenciler "Ben oy vermeyeceğim, nasıl olsa kim kazanırsa kazansın" derken, diğerleri "Herkesin oyu önemli" diyerek mutlaka seçimde yer almak ister. Öğretmen, demokrasi ve cumhuriyet kavramlarının önemini vurgulayacak bir etkinlik yapmaya karar verir.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Demokraside oy vermek neden önemlidir? Demokrasi ve cumhuriyet kavramları nasıl ilişkilendirilir?

Senaryo 2: Etkin Vatandaşlık

(SB.5.4.2 – Toplum düzenine etkisi bakımından etkin vatandaş olmanın önemine yönelik çıkarımda bulunabilme)

Durum:

Ali, okul bahçesindeki ağaçların sulanmadığını fark eder ve "Birileri ilgilenmeli" der. Arkadaşlarıyla birlikte bir proje başlatırlar. Bu süreçte "Vatandaş olarak sorunları görmezden mi gelmeliyiz, yoksa çözüm mü üretmeliyiz?" sorusunu tartışırlar.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Etkin vatandaşlık nedir? Bir sorunu fark ettiğimizde sadece şikâyet mi etmeliyiz, yoksa çözüm üretmeye mi çalışmalıyız?

Senaryo 3: Hak ve Sorumluluklarımız

(SB.5.4.3 – Temel insan hak ve sorumluluklarının önemini sorgulayabilme)

Durum:

Zeynep, internette dolaşırken "Her insanın doğuştan sahip olduğu haklar vardır" yazan bir makale görür. "Peki bu hakları nasıl koruyacağız?" diye düşünerek sınıfta arkadaşlarına sorar. Öğretmen, temel hak ve sorumluluklar üzerine bir beyin fırtınası etkinliği yapar.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Temel hak ve özgürlüklerimizi bilmek neden önemlidir? Haklarımızı kullanırken sorumluluklarımızı da göz ardı edebilir miyiz?

Senaryo 4: Hangi Kuruma Başvuralım?

(SB.5.4.4 – Bir ihtiyaç hâlinde veya sorun karşısında başvuru yapılabilecek kurumlar hakkında bilgi toplar)

Durum:

Mahallelerinde Sokak lambaları yanmayan öğrenciler "Bunu kime bildireceğiz?" diye merak eder. Okulda öğretmenleri "İhtiyaç veya sorun olduğunda hangi kuruma, nasıl başvurulur?" sorusunu tartışmaya açar.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

*Yaşadığımız çevrede bir sorunla karşılaştığımızda nereye ve nasıl başvuru yapmalıyız?
Kurumlara başvuru yolları nelerdir?*

---

5. Hayatımızdaki Ekonomi

Senaryo 1: Yerel Ürünler mi, Marka mı?

(SB.5.5.1 – Üretim, dağıtım ve tüketim süreçlerini açıklar.)

Durum:

Elif, alışverişe gittiğinde bazı ürünlerin yurt dışından geldiğini görür. Annesi ise "Yerel üreticileri desteklemek hem sağlıklı hem de ekonomimize katkı sağlar" diyerek yerli malları tercih eder. Elif, "Peki neden herkes yerel ürün almıyor?" diye düşünür.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Yerel üretimi desteklemek neden önemlidir? Üretim, dağıtım ve tüketim arasındaki ilişkiyi nasıl açıklayabiliriz?

Senaryo 2: Bilinçli Tüketici Olmak

(SB.5.5.2 – Bilinçli bir tüketici olarak haklarını kullanır.)

Durum:

Mert, internetten gördüğü büyük indirim kampanyasına kanarak bir ayakkabı siparişi verir. Ürün eline ulaştığında sahte olduğunu fark eder ve iade sorunu yaşar. "Keşke almadan önce araştırma yapsaydım" diye düşünür.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Bilinçli tüketici nasıl davranır? Bir ürünü satın almadan önce hangi noktalara dikkat etmeliyiz?

Senaryo 3: Tasarruf ve İsraf

(SB.5.5.3 – Tutumlu olmanın ve israfi önlemenin önemini fark eder.)

Durum:

Zeynep, evde gereksiz yanan lambaları ve çöpe atılan ekmekleri fark eder. Ailesine "Tasarruf edersek hem aile bütçemizi hem de kaynaklarımızı koruruz" diyerek bir israf önleme planı hazırlamaya karar verir.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Tasarruf yapmak neden önemlidir? İsrafi önlemek için hangi alışkanlıkları değiştirebiliriz?

---

6. Teknoloji ve Sosyal Bilimler

Senaryo 1: Eski ve Yeni Teknolojiler

(SB.5.6.1 – Teknolojik gelişmelerin günlük yaşama etkisini analiz eder.)

Durum:

Ali, büyükbabasının kullandığı daktiloyu görünce şaşırır. "Bu nasıl bir şey?" diye sorar. Büyükbabası, eskiden mektupların elle yazıldığını, bilgisayar ve internetin olmadığını anlatır. Ali, sınıfta "Teknoloji bu kadar hızlı gelişmeseydi hayatımız nasıl olurdu?" diye tartışma açar.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Teknoloji hayatımızı nasıl dönüştürdü? Eğer bugünün teknolojisi olmasaydı günlük hayatımız nasıl olurdu?

Senaryo 2: İnternette Bilgi Kirliliği

(SB.5.6.2 – Bilgi kaynaklarının güvenilirliğini sorgular.)

Durum:

Zeynep, sosyal medyada "Mucize diyetle 1 haftada 5 kilo verin!" başlıklı bir yazı görür. Babası "Her okuduğuna inanma, kaynağını araştır" der. Zeynep, internetten bulduğumuz bilgilerin doğruluğunu sınıfta tartışmaya açar.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

İnternette her bilgiye güvenebilir miyiz? Bilginin kaynağını nasıl kontrol edebiliriz?

Senaryo 3: Dijital Dünyada Sorumluluk

(SB.5.6.3 – Dijital vatandaşlık ve teknolojik gelişmelerin sosyal yaşama etkisini açıklar.)

Durum:

Mehmet, sosyal medyada uzun süre geçirerek ödevlerini aksatmaya başlar. Öğretmeni "Teknolojiyi verimli kullanmak ve sosyal hayattan kopmamak için neler yapabiliriz?" diye bir tartışma başlatır.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Dijital vatandaşlık nedir? Teknolojiyi sorumlu kullanmak neden önemlidir?